

Denna reviderade riktlinje ersätter tidigare beslut i regionfullmäktige, § 50/2021 (Dnr 21RGK439).

Riktlinje för god ekonomisk hushållning 2023-2026

Bakgrund

I kommunallagen och i lagen om kommunal redovisning finns regler för hur kommuner och regioner ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Där beskrivs bland annat att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning med mål och riktlinjer för sin ekonomi och verksamhet. Regionfullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Enligt kommunallagen (2017:725) kapitel 11:

- ska regionfullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning.
- får kommuner och regioner i balanskravsutredningen reservera och disponera medel till/från en resultatutjämningsreserv (RUR) om vissa angivna förutsättningar är uppfyllda.

Enligt Lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) kapitel 11:

- är det obligatoriskt att i förvaltningsberättelsen upprätta en balanskravsutredning av ett specificerat resultat efter balanskravsjusteringar samt ett balanskravsresultat som inkluderar förändringar av resultatutjämningsreserven i de fall disponering eller reservering gjorts.
- ska förvaltningsberättelsen innehålla utvärdering av om målen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.
- ska RUR hanteras i den till bokföringen sidoordnade balanskravsutredningen. I balansräkningen ska RUR specificeras som en delpost i Eget kapital.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att regionens mål både verksamhetsmässiga och finansiella uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt samt att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. Begreppet god ekonomisk hushållning har således både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv.

Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar, så att ingen generation ska behöva betala för den som en tidigare generation har förbrukat. Verksamhetsperspektivet tar sikte på regionens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt.

En förutsättning för en god ekonomisk hushållning är att det finns ett tydligt samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effektivitet. För att åstadkomma detta samband krävs bland annat en utvecklad planering med framförhållning och handlingsberedskap, tydliga och mätbara mål. Det krävs även rättvisande och tillförlitlig redovisning och uppföljning som ger information om avvikelser gentemot målen. En hållbar ekonomi gör det möjligt att klara övergångar från högkonjunktur till lågkonjunktur utan drastiska åtgärder. För att Region Kronoberg ska kunna hantera konjunktursvängningar och ha en stark handlingsfrihet är det viktigt att bygga upp reserver i form av eget kapital vilket kräver ett positivt resultat över tid.

För att bedöma huruvida Region Kronoberg uppfyller kraven på god ekonomisk hushållning måste resurserna ställas mot verksamheternas övergripande måluppfyllelse.

Balanskravsutredning

I årsredovisningens förvaltningsberättelse ska en balanskravsutredning upprättas. Av denna utredning ska det framgå vilka justeringar av årets resultat som gjorts för att räkna fram dels ”Årets resultat efter balanskravsjusteringar”, dels ”Balanskravsresultat” där hänsyn tagits till eventuell reservering till eller disponering från RUR.

I förvaltningsberättelsen ska även en redovisning av ”Balanskravsresultat att reglera” göras om det finns negativt resultat som ska återställas. I delårsrapportens förvaltningsberättelse ska en bedömning göras av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen.

Verksamhetsmässiga mål

Region Kronobergs långsiktiga verksamhetsmässiga mål ska utgå ifrån regionens vision, mål och värdegrund. Visionen ”Ett gott liv i ett livskraftigt län”. De långsiktiga målen nedan operationaliseras årligen, via strategier och program

beslutade av regionfullmäktige, med inriktningsmål och måtetal i budget varje år inom fyra perspektiv:

- Nöjda invånare med stort förtroende för Region Kronobergs verksamhet (Invånare)
- Attraktiv arbetsgivare med medarbetare som trivs och utvecklas (Medarbetare)
- En effektiv verksamhet med hög kvalitet (Processutveckling och produktion)
- En hållbar ekonomi i balans (Ekonomi)

Regionfullmäktige fastställer årligen en treårsplan (budget). I planen ska det framgå vilka verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning regionen har under planperioden. Inriktningsmålen som fastställs, ska ha en tydlig koppling till de strategier som fastställs för att uppfylla de långsiktiga målen.

God ekonomisk hushållning förutsätter att verksamheten ryms inom de ekonomiska ramarna. Många verksamheter regleras dessutom av lagar, förordningar och nationella mål. Under året kan verksamheter bli mer omfattande än planerat. Om det finns en risk att ramarna inte håller måste resurser omfördelas, vilket kan motivera revideringar av verksamhetsmålen.

Finansiella mål

Regionens ekonomiska planering ska utgå från de förhållanden som bedöms gälla för Region Kronoberg vad gäller befolkningsutveckling, investeringsbehov och skuldsättningsgrad. Syftet med nedanstående mål är att skapa en god ekonomisk hushållning med en hög grad av självfinansiering av nyinvesteringar samt beredskap inför kommande pensionsavgångar och konjunktursvängningar. Finansiella mål ska fastställas i budget varje år med utgångspunkt i nedanstående.

Resultatmål

Under en rullande femårsperiod ska resultatet efter balanskravsjusteringar (justerat för orealiserade vinster och förluster i kortfristiga finansiella placeringar) i förhållande till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag uppgå till i genomsnitt minst två procent. Årligt målvärde fastställs årligen i samband med budget.

Finansiering av investeringar

Målet är att investeringar långsiktigt ska vara självfinansierade. Syftet med målet är att i möjligaste mån inte lånefinansiera investeringar. Lånefinansiering kan innebära att kostnader kan komma att förskjutas till kommande generationer. Målvärde för självfinansieringsgrad fastställs årligen i samband med budget.

Region Kronobergs står inför stora investeringsbehov den kommande tioårsperioden och under några år kommer inte investeringarna att fullt ut kunna

självfinansieras.

Den totala bruttolåneskulden för investeringar (exkl finansiell leasing) får max uppgå 50 procent av skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag. Låneram fastställs årligen i samband med budget.

Soliditet

Långsiktigt ska soliditeten i Region Kronoberg stärkas med målet att upprätthålla positiv soliditet inklusive ansvarsförbindelsen. Soliditeten ska ha en ökande trend under mandatperioden.

Likviditet

Regionens genomsnittliga likviditet inklusive kassakredit ska varje dag motsvara minst en månads betalningsberedskap. Syftet med målet är att säkerställa att regionen har en god betalningsberedskap. I likviditeten ingår utöver kassan även placeringarna i kapitalförvaltningen.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

I kommunallagen ges en möjlighet att under vissa betingelser reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt. RUR är frivillig att tillämpa, de kommuner och regioner som tänker göra det måste besluta om hur reserven ska hanteras. Detta ska i så fall framgå av de riktlinjer för god ekonomisk hushållning som regionfullmäktige ska besluta om.

Tillämpning av resultatutjämningsreserv (RUR)

Resultatutjämningsreserven (RUR) syftar till att utjämna intäkter över en konjunkturcykel (kommunallagen 11 kap 1 och 14 §§) för att möta konjunkturvariationer och skapa större stabilitet för verksamheterna. Reserven gör det möjligt att avsätta en del av ett positivt resultat och sedan använda detta för att täcka underskott som uppstår på grund av en svag utveckling av skatteunderlaget.

Avsikten med RUR är inte att göra det möjligt att skjuta upp långsiktigt nödvändiga beslut om en verksamhet eller ekonomin i stort, det vill säga inte hämma åtgärder som är viktiga ur effektivitetssynpunkt. RUR ska inte heller användas för att göra kortsiktiga förändringar av skattesatsen.

Regionfullmäktige beslutar om inrättande av RUR och fastställer riktlinjer för hanteringen av densamma. Fullmäktige beslutar också om avsättning till och användande av medel ur RUR.

En uppbyggnad av RUR sker inom ramen för det egna kapitalet. RUR gör det möjligt att, på ett ansvarsfullt sätt, reservera en del av överskottet i goda tider och

sedan använda medlen för att täcka underskott som uppstår till följd av lågkonjunktur. En förutsättning är således att medlen från RUR ska täcka negativa resultat, det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll.

Eftersom man aldrig vet hur lång en lågkonjunktur blir kan det i vissa fall vara lämpligt att spara en del av reserven till kommande år. På så sätt kan man mellan åren arbeta med olika kombinationer av åtgärder i verksamheten och disponering av RUR.

Avsättning till resultatutjämningsreserv (RUR)

Kommunallagen (11 kap 14 §) anger minimikrav för reservering till RUR. Reservering till RUR får göras med högst det belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger en procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning (11 kap. 10 § lagen om kommunal bokföring och redovisning). Om kommunen eller regionen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, ska gränsen för när avsättningen får ske i stället uppgå till två procent av summan av de ovan nämnda posterna.

Varken avsättning till eller disposition av resultatutjämningsreserven påverkar resultatet utan sker som en särskild specifikation av eget kapital i balansräkningen.

Disponering av resultatutjämningsreserv (RUR)

Medel från resultatutjämningsreserven får användas när balanskravsresultatet är negativt och det årliga underliggande skatteunderlaget understiger den genomsnittliga utvecklingen för riket de senaste tio åren. Detta gäller både budget och årsredovisning. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) upprättar prognos av det årliga underliggande skatteunderlaget jämfört med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Denna prognos ska användas som riktvärde för när uttag ska få göras ur RUR.

Regionfullmäktige kan dock, om det ekonomiska utfallet påverkats kraftigt negativt av händelser utanför egen kontroll som det normalt sett inte kan förväntas finnas beredskap för, besluta att ianspråktagande av RUR får ske på andra grunder än ovan.

Medel från resultatutjämningsreserven får endast täcka negativa resultat, det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Det gäller såväl i planeringen (budget) som i fastställd disponering (årsredovisning), då medel från RUR får användas både för budget och årsredovisning under sammaförutsättningar.

Beslut om avsättning till/disponering av resultatutjämningsreserv

Beslut om kommande års avsättning/disponering bör om möjligt fattas i samband

med budgetbeslutet. I samband med årsredovisningen fastställs den verkliga avsättningen/dispositionen.

Regionfullmäktige fastställer i samband med årsbokslutet om avsättning till/disponering av resultatutjämningsreserven ska ske samt vilket belopp som ska avsättas/disponeras.

Revidering av riktlinje

Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning ska aktualiseras och beslutas i början av varje mandatperiod eller om grunderna för densamma väsentligen förändras.